

ПЕРШІ ВІДОМОСТІ ПРО ГРИБ *PSEUDOSPIROPES JOSSERANDII* (BERTAULT) ITURR. В УКРАЇНІ

Мешков Я. В.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, біологічний факультет, кафедра мікології та фітоімунології, пл. Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022
e-mail: yaroslavmeshik@gmail.com

Meshkov Ya. First data about fungus *Pseudospiropes josserandii* (Bertault) Iturr. in Ukraine. This paper presents information about the first record of *Pseudospiropes josserandii* (Bertault) Iturr. in the Carpathian Biosphere reserve, Ukraine. The recognition criteria for *P. josserandii* (Bertault) Iturr. and *P. simplex* (Kunze) M.B. Ellis are given.

Pseudospiropes josserandii (Bertault) Iturr. – є малодослідженим ксилотрофним грибом, що дотепер відомий лише за поодинокими знахідками з території Європи (Франція), Північної Америки (США) та Центральної Америки (Мексика, Пуерто-Ріко). Цей вид був описаний у 1970 р. Рейманом Бертольтом і отримав назву *Helminthosporium josserandii* Bertault. Гриб був названий на честь французького міколога, професора Марселя Жосерана, який був почесним членом Французького мікологічного товариства та досліджував макроміцети Центральної Європи. У 1990 р. Тереза Ітуррагіа та Річард Корф перемістили цей вид до роду *Pseudospiropes* M.B. Ellis (Bertault, 1970; Iturriaga and Korf, 1990).

Сучасне систематичне положення *Pseudospiropes josserandii* – родина Helotiaceae Rehm, порядок Helotiales Nannf. ex Korf & Lizoň, клас Leotiomycetes O.E. Erikss. & Winka, відділ Ascomycota Caval.-Sm. (Mycobank, 2018). Цей гриб є анаморфним дискоміцетом, що розвивається на частково зруйнованій деревині листяних порід дерев: граба – *Carpinus betulus* L., бука – *Fagus sylvatica* L. та в'яза – *Ulmus americana* L. Його статеве спороношення відомо під назвою *Strossmayeria josserandii* (Grélet) Bertault (Iturriaga and Korf, 1990).

У серпні 2017 р., під час експедиції до букових пралісів Карпатського біосферного заповідника (Закарпатська обл., Україна), гербарний зразок *P. josserandii* був зібраний О.Ю. Акуловим, доцентом кафедри мікології та фітоімунології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Гриб розвивався на поваленому знекореному стовбурі *Fagus sylvatica* L. III–IV стадії деструкції на схилі гори Менчул Квасівський в околицях біологічної станції Львівського національного університету імені Івана Франка. Зараз цей зразок зберігається в науковому мікологічному гербарії ХНУ під номером CWU (Myc) AS 6539.

Зразок з України представлений лише нестатевим спороношенням (анаморфою). Скупчення конідієносців утворюють на поверхні деревини добре помітний чорний наліт. Конідієносці макронематні, прості, коричневі, септовані, більш темні біля основи і поступово світлішають ближче до апексу, в середній частині 4,4-7,3 мкм завширшки, в нижній частині розширені до 7,3-8,8 мкм. Конідіогенні клітини полібластичні, термінальні та інтеркалярні, циліндричні, трохи звивисті, вкриті невеличкими та більш світлими рубчиками в місті утворення спор. Конідії прості, сухі, коричневі, гладенькі, з (5-) 7-9 поперечними дистосептами, веретеноподібні, з чітко обрізаною основою та витягнутою світлішою верхівкою, 29-59 (-73) × (7,3-) 10-15 (-16) мкм. Важлива діагностична ознака виду – наявність добре помітного, темнозбарвленого потовщення клітинної стінки базальної септи (в місті прикріплення конідії до конідієносця), шириною (2,2-) 2,9-3,7 (-4,4) мкм. Досліджений зразок цілком відповідає опису зі статті Т. Ітуррагіа та Р. Корфа (Iturriaga and Korf, 1990).

Станом на цей час в Україні були зареєстровані 3 види роду *Pseudospiropes*: *P. nodosus* (Wallr.) M.B. Ellis, *P. simplex* (Kunze) M.B. Ellis та *P. obclavatus* M.B. Ellis. Для перших двох видів з цього переліку відомі сумчасті спороношення – *Strossmayeria atriseda* (Saut.) Iturr. та *Strossmayeria bakeriana* (Henn.) Iturr., відповідно. Всі три види є доволі поширеними ксилотрофами, що розвиваються на гнилій деревині листяних порід і відрізняються між собою за особливостями будови їх репродуктивних структур (Casteñada Ruiz et al., 2001; Ellis, 1971).

Варто звернути увагу, що репродуктивні структури *P. simplex* є доволі подібними до *P. josserandii*. Певною мірою ці види можна вважати двійниками. *P. simplex* утворює веретеноподібні конідії з 6-11 дистосептами, 26-44 × 9-13 мкм. Важлива діагностична ознака, яка дозволяє відрізнити цей вид від *P. josserandii* – всі септи в конідіях є подібними, тож базальна септа недиференційована, блідо-золотисто-бура, шириною 2-3 мкм (Casteñada Ruiz et al., 2001; Ellis, 1971).

Враховуючи значну морфологічну схожість спор у *P. simplex* та *P. josserandii* існує велика вірогідність, що *Pseudospiropes josserandii* насправді є значно більш поширеним видом, ніж прийнято вважати. Ми припускаємо, що доволі часто зразки цього виду могли бути невірно ідентифіковані як більш відомий та поширений вид-двійник *P. simplex* (що був описаний на 152 роки раніше).

Виходячи з вищесказаного, ми вважаємо, що проведення критичної ревізії гербарних зразків «*Pseudospiropes simplex*» з урахуванням сучасних поглядів на його діагностичні ознаки, може розширити наші уявлення про поширення та субстратні уподобання *Pseudospiropes josserandii*.

Роботу виконано під керівництвом Акулова О.Ю., к.б.н., доцента кафедри мікології та фітоімунології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Посилання:

- Bertault R. 1970. “Deux espèces du genre *Strossmayeria* Schulzer” *Revue de Mycologie* 35: 130–140.
- Casteñada Ruiz R.F., Heredia G., Reyes M., Arias R.M. and Decock C. 2001. “A revision of the genus *Pseudospiropes* and some new taxa” *Cryptogamie Mycologique* 22(1): 3–18.
- Ellis M. B. 1971. *Dematiaceous Hyphomycetes*. Kew: Commonwealth Mycological Institute, 608 p.
- Iturriaga T. and Korf R.P. 1990. “A monograph of the discomycete genus *Strossmayeria* (Leotiaceae), with comments on its anamorph, *Pseudospiropes* (Dematiaceae).” *Mycotaxon* 36(2): 383–454.
- Mycobank, 2018: [www.mycobank.org].